

DRUŠTVENE MREŽE – SEMINARSKI RAD**Ime i prezime:** Nikola Keščec**Naslov znanstvenog rada:** Would you notice if fake news changed your behavior? An experiment on the unconscious effects of disinformation.**Datum termina prezentacije:** 21.12.2021.**Kritički osvrt (250-300 riječi)**

Autor Zach Bastick u svojem znanstvenom radu iznosi tvrdnju da je moguće utjecati na nesvjesno ponašanje ljudi pomoću društvenih mreža i lažnih vijesti, tj. dezinformacija. Navodi da društvo daje velik fokus utjecaju dezinformacija na kompleksna ponašanja te da nedovoljno promatra utjecaj na jednostavnija ponašanja koja, kada se na njih utječe, mogu prerasti u značajne socijalne posljedice. Autor se svojim radom nada opskrbiti dokaz iznesene tvrdnje i njime potaknuti dodatna istraživanja i osmišljavanje obrambenih mehanizama.

Teoretski radni okvir koji Zach Bastick koristi u radu kako bi opskrbio dokaz temelji se na FTT-u (*Finger tapping test*), često korištenom testu kognitivnih i motoričkih sposobnosti. Važno je naglasiti da autor koristi FTT zbog pretpostavke da na njega mogu utjecati nesvjesni kognitivni i osjećajni podražaji koje pojačava ukomponiranjem emocija u radni okvir.

Proces koji autor koristi kako bi dobio dokaz jest laboratorijski eksperiment izveden s 233 sudionika. Sudionici unutar laboratorijskog eksperimenta bili su podijeljeni u tri grupe te se je sam eksperiment bio podijeljen u tri faze. Prva i treća faza bile su identične i mjerile su sudionikovu pretpostavku o vlastitoj maksimalnoj brzini tapkanja te stvarnu maksimalnu brzinu tapkanja. Druga faza izložila je sudionike dezinformaciji. Prva grupa čitala je pozitivnu vijest koja je povezivala brzo tipkanje s uspjehom i inteligencijom, dok je druga čitala negativnu o povezanosti brzog tapkanja s nasiljem i kriminalom. Treća grupa dobila je kontrolni tekst i nije bila obaviještena o tapkanju.

Rezultati tapkanja dobivenih u prvoj i trećoj fazi pokazali su da ispitanici izloženi pozitivnim lažnim vijestima tapkaju 5.15% brže što je statistički dokaz da čak pet minutna izloženost lažnim vijestima može utjecati na nesvjesno ponašanje čitatelja. Doduše, autor s legitimitetom postavlja pitanje o konzistentnosti eksperimenta jer laboratorijsko okruženje ne prikazuje zorno svakodnevnu izloženost dezinformacijama. Ipak, prema autoru i ovaj limitiran rezultat daje dokaz o postojanju dezinformacija koje nesvjesno utječu na ponašanje. Također, uz sam rezultat eksperimenta, ispravno navodi zabrinutost o nepostojanju mehanizama protiv njihove obrane, što je zabrinjavajuć zaključak rada.

Usporedba rada (250-300 riječi)

Radovi sa sličnom tematikom podosta su rijetki, kao i što sam autor promatranog rada spominje, ali nekoliko radova sa zanimljivim (iako manjim) preklapanjima postoje.

Rad: [Quantifying the effects of fake news on behaviour: Evidence from a study of COVID-19 misinformation.](#)

Autor: Ciara Greene, Gillian Murphy

Uspoređivani rad promatra djelovanje lažnih vijesti na svjesno ponašanje pojedinca, što je veoma srodna tema s originalnim radom. Namjera samog rada jest mjerenje efekata koje jedno izlaganje dezinformacije ima nad izloženim pojedincem.

Slično kao i u originalnom radu, autori ovog rada proveli su eksperiment nad 3746 sudjelovatelja koje su podijelili u četiri grupe te potom izložili različitim tipovima dezinformacija. Provedeni eksperiment rezultirao je manjim promjenama ponašanja unutar dvije (samo jedna statistički značajna) od četiri grupe, a autori kao posebno zanimljiv rezultat navode činjenicu da izloženost čak jednoj dezinformaciji zdravstvene tematike može utjecati na ponašanje.

Zaključak se poklapa sa zaključkom originalnog rada, a to je da dezinformacije mogu utjecati na ponašanje, bilo ono svjesno ili nesvjesno.

Rad: [Detecting Fake News in Social Media Networks](#)

Autor: Monther Aldwairi, Ali Alwahedi

Promatrani rad fokusira se na metode detekcije lažnih "clickbait" vijesti na socijalnim mrežama. Budući da su lažne vijesti važan dio originalnog rada, postoje određene sličnosti između radova. Ipak, glavna je razlika da rad Zacha Basticka ne opisuje samo nedostatak metoda za detekciju lažnih vijesti, već i nemogućnost postojećih da detektiraju vijest koja je dizajnirana da promijeni nesvjesno ponašanje korisnika.

Ovaj rad, na drugu ruku, objašnjava postojanje lažnih vijesti, njihovo brzo širenje pomoću socijalnih mreži te alat koji korisnici mogu koristiti kako bi filtrirali takve lažne vijesti. Rad nadalje predlaže mehanizam rada takvog alata te pseudokod koji bi efektivno negirao takve vijesti.

Mehanizam predloženog alata filtrira na temelju specifične strukture naslova te pomoću različitih metoda odvaže hoću li biti odbačen, što se u originalnom radu naglašeno navodi kao tehnologija koju će korištenje dobro strukturiranih dezinformacija zaobići.

1. Koja je grupa na kraju eksperimenta tipkala za 5.15% brže?
 - a. Grupa koja je čitala pozitivnu lažnu vijest? – **TOČAN ODGOVOR**
 - b. Grupa koja je čitala negativnu lažnu vijest?
 - c. Kontrolna grupa koja je čitala sadržajno nepovezanu vijest?
2. Koji je test korišten kao temelj provedbe eksperimenta nesvjesnog utjecaja dezinformacija?
 - a. FTT (Finger tapping test) - **TOČAN ODGOVOR**
 - b. IAT (Implicit Association Test)
 - c. AMP (Affect Misattribution Procedure)
3. Postoje li kvalitetni mehanizmi obrane protiv dezinformacija koje mijenjanju nesvjesno ponašanje?
 - a. Da.
 - b. Postoje, ali nisu potpuno uspješne.
 - c. Ne. - **TOČAN ODGOVOR**